

Dzieje miejscowości i parafii Biała k. Wielunia do roku 1945

WSTĘP

Przedstawiona praca ma za zadanie ukazanie historii miejscowości i parafii Biała od czasów pierwszej wzmianki o miejscowości w dokumentach pisanych, tj. od roku 1268 do roku 1945 tzn. do zakończenia II wojny światowej.

W pracy dzieje wsi i parafii Biała osadzone zostały na tle życia politycznego, społecznego, gospodarczego i religijnego całej Ziemi Wieluńskiej. Omawiana miejscowość przynależała bowiem historycznie do archidiakonatu, dekanatu i powiatu wieluńskiego.

Miejscowość Biała posiada bardzo długą i bogatą historię. Już w 1268 r. Bolesław Pobożny zamienił z ołobockimi cysterkami Białą na Mieleszyn na czas budowy Bolesławca. Pierwsze informacje o istnieniu parafii pochodzą z 1430 r.

Pomimo wielowiekowej tradycji tak miejscowość jak i parafia nie doczekały się całościowego historycznego opracowania. Jest to zapewne wynikiem skąpej ilości zachowanych informacji na temat Białej. Dobrze zachowane archiwum parafialne będące jeszcze w 1938 r. uległo zapewne zniszczeniu w okresie okupacji hitlerowskiej. Najpoważniejszym opracowaniem tematu jest praca ks. Walentego Patykiewicza "Dzieje parafii Biała". Wiele informacji o historii Białej uzyskać można z różnego rodzaju słowników i opracowań. Wiadomości znajdują się także w Księgach konsystorskich czyli oficjalnych wieluńskich oraz aktach wizytacji parafii Biała. Dokumenty te znajdują się w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku i w Archiwum Kurii Diecezji Częstochowskiej.

Dla większej przejrzystości historia parafii została podzielona na pięć rozdziałów. Pierwszy z nich omawia historię Białej i jej okolic od najdawniejszych czasów, obejmuje zagadnienia geograficzne, środowiskowe, etymologiczne oraz przynależności administracyjnej.

Rozdział drugi przedstawia przynależność kościelną parafii, a także pierwsze informacje o parafii i jej rozwój w ciągu wieków.

W trzecim rozdziale opisane są dwie świątynie znajdujące się na terenie parafii oraz ich wyposażenie.

Rozdział czwarty przedstawia duszpasterzy pracujących w parafii Biała oraz uposażenie proboszczowskie i parafii.

Ostatni piąty rozdział koncentruje się na życiu wiernych. Omawia charakterystykę demograficzną, działalność społeczną, praktyki religijne wiernych, a także bractwa i stowarzyszenia religijne istniejące w parafii.

Wydaje się, że tak przedstawiona materiał pozwala ukazać w głównych zarysach historię miejscowości i parafii św. Piotra w Okowach w Białej.

POWSTANIE I ORGANIZACJA PARAFII

wg Pracy Magisterskiej ks. Bogdana Skupnia.

1. PRZYNALEŻNOŚĆ KOŚCIELNA

Fakt przyjęcia chrztu przez Mieszka I w 966 r. przyjmuje się za początek istnienia Państwa Polskiego. Dokonało się poprzez małżeństwo z księżniczką czeską Dobrawą. Przyjęcie chrześcijaństwa uniezależniło państwo od wpływów niemieckich.

Papież Jan XIII (965-972), w porozumieniu z Mieszkiem I, utworzył w Polsce pierwsze misyjne biskupstwo z siedzibą w Poznaniu. Na czele nowej diecezji stanął biskup słowiańskiego pochodzenia Jordan. W Poznaniu też została wybudowana przez pierwszego władcę Polski katedra pod wezwaniem św. Piotra. Biskupstwo to było zależne bezpośrednio od Stolicy Apostolskiej. Uściślenie więzi ze Stolicą Apostolską nastąpiło około roku 990-992, kiedy to Mieszko I oddał całą Polskę w opiekę św. Piotra na mocy dokumentu „Dagome iudex”. Odbyło się to za pontyfikatu papieża Jana XV (985-996). W opiekę zostały oddane Pomorze, Małopolska, Wielkopolska, Mazowsze i Śląsk .

Po śmierci Mieszka I na polskim tronie zasiadł jego syn Bolesław Chrobry. Kontynuował on politykę rozszerzania chrześcijaństwa w kraju. W 997 r. przybył do Polski z misją nawracania pogan św. Wojciech. Zginął on w sposób męczeński 23 kwietnia 997 r. na terenie Prus. Bolesław Chrobry wykupił jego ciało i złożył w Gnieźnie. Dwa lata później Wojciech został kanonizowany w Rzymie przez papieża Sylwestra II.

Bardzo ważnym wydarzeniem dla przyszłości Polski był zjazd gnieźnieński. W marcu 1000 r. do Gniezna, do grobu świętego Wojciecha, przybył cesarz Otton III. Na zjeździe tym obecni też byli legaci Stolicy Apostolskiej. Promulgowali oni bullę papieską tworzącą w Polsce metropolię gnieźnieńską z podległymi: archidiecezją gnieźnieńską oraz diecezją krakowską, wrocławską i kołobrzeską. Diecezja poznańska wobec sprzeciwu biskupa Ungera utrzymała swój dawny charakter. Pierwszym metropolitą, arcybiskupem gnieźnieńskim został bł. Radzym Gaudenty, brat św. Wojciecha. Podległe biskupstwa otrzymali: w Krakowie Poppon, we Wrocławiu Jan, w Kołobrzegu Reinbern, natomiast w Poznaniu od roku 983 biskupem był Unger .

Niższą jednostką administracyjną od diecezji w Kościele w okresie średniowiecza był archidiakoniat. Była to instytucja nadrzędna względem dekanatów i parafii. Na jej czele stał archidiakon. Do jego zadań należał nadzór nad niższym duchowieństwem, badanie kwalifikacji kandydatów do święceń, nadzorowanie postępowania duchownych. W tym celu archidiakon wizytował swe okręgi, nakładał kary i cenzury, zarządzał majątkiem diecezji, udzielał inwestytury beneficjatom, pomagał biskupowi w jego obowiązkach, zastępował go w sprawach jurysdykcyjnych i wykonywał rzeczywiste sądownictwo .

Pierwszą wiadomość o archidiakonacie w Polsce zamieścił Anonim zwany Gallem w swojej kronice. Liczniejsze wzmianki występują w XII w. Archidiakoni byli wówczas członkami kapituł, zajmowali też godność drugą po dziekanie. W tym okresie podział na archidiakonaty występował we wszystkich diecezjach. Okręgi archidiakonalne w dużym stopniu były zgodne z podziałem politycznym. Podział na archidiakonaty zakończony był już za Kazimierza Wielkiego. Istniały wówczas archidiakonaty w archidiecezji gnieźnieńskiej: gnieźnieński, kaliski, uniejowski, łączycki i kurzelowski; w diecezji poznańskiej: poznański, śremski, pszczołowski, wroniecki, czerski; w diecezji wrocławskiej: wrocławski, kruszwicki i pomorski oraz w diecezji płockiej: płocki i dobrzyński.

W Ziemi Wieluńskiej siedziba archidiakona znajdowała się w Rudzie. Jedyna wiadomość jaka się zachowała na ten temat pochodzi z 1239 r. z dokumentu Bolesława Sandomierskiego. W dokumencie tym widnieje podpis Wolimira, archidiakona rudzkiego. Jednakże już w XIII w. archidiakoniat w Rudzie przestał istnieć. Wpłynęły na to ciągle walki i przechodzenie tego obszaru z rąk do rąk. Po roku 1239 Ziemia Rudzka najprawdopodobniej wchodziła w skład archidiakonatu kaliskiego.

Wraz z przeniesieniem kolegiaty rudzkiej przez arcybiskupa Mikołaja Trąbę do Wielunia 24 października 1419 r. został w Ziemi Wieluńskiej wznowiony archidiakoniat. Prepozyt wieluński pełnił obowiązki archidiakona. Wizytował więc kościoły i parafie jemu podległe. Archidiakoniat wieluński ze względu na swój mały obszar nazywany był także „terytorium wieluńskim”. Obejmował on prawie cały obszar późniejszego powiatu wieluńskiego. Według wykazu z 1499 r. w jego skład wchodziło 45 parafii, między innymi parafia Biała. Według wykazu z 1522 r. Jana Łaskiego, parafia Biała była parafią samodzielną.

Na początku XVI w. terytorium archidiecezji gnieźnieńskiej zawierało w sobie 7 archidiakonatów: gnieźnieński, kaliski, kurzelowski, uniejowski, łączycki, łowicki i kamieński oraz „Teritorium Vielunense ad instar archidiakonatus”, 41 dekanatów oraz 673 parafie. Na terenie archidiakonatu wieluńskiego w 1522 r. parafie nie były jeszcze objęte podziałem na dekanaty. Podział nastąpił zapewne 4 października 1583 r. w Łowiczu, którego uchwały w artykule XXIII polecają archidiakonom wizytować diecezję, wznowić dekanaty wiejskie i pouczyć dziekanów o ich obowiązkach.

Pierwsza wyraźna wzmianka o dziekanie w Ziemi Wieluńskiej pochodzi z 1608 r. na dokumencie z wizytacji parafii Ożarów. W latach 1668-1669 terytorium wieluńskie było podzielone na dekanaty: rudzki, wieruszowski i krzepicki.

Parafia Biała razem z kościołem filialnym w Wiktorowie znalazły się w dekanacie wieruszowskim. Podział ten i przynależność Białej do dekanatu potwierdził synod diecezjalny w Łowiczu w dniach 26-28 sierpnia 1720 r. Taki podział przetrwał do roku 1818. Na Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. ustalono nowe granice na ziemiach polskich. Wkrótce też dokonano nowego podziału polskich diecezji, dostosowanego do podziałów administracyjnych.

Na mocy bulli „Ex imposita nobis” z dnia 30 VI 1818 r. papieża Piusa VII dokonano podziału części archidiecezji gnieźnieńskiej. Do archidiecezji warszawskiej włączono 114 parafii i dwie kolegiaty (w Łęczycy i Łowiczu). Drugą część, to jest 272

parafie i sześć kolegiat (Kalisz, Sieradz, Łask, Wieluń, Uniejów i Chocz) włączono do diecezji wrocławskiej. W skład diecezji wrocławskiej wchodziły dawne archidiakonaty: uniejowski, kaliski, gnieźnieński, łączycki, łowicki, częściowo kurzelowski oraz terytorium wieluńskie. Dokonano także na polecenie władz państwowych nowych zmian w sieci dekanalnej. Dnia 19 III 1819 r. bp Andrzej Wołowicz utworzył w diecezji wrocławskiej cztery nowe dekanaty: w Kole, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Wieluniu. Zlikwidowane zostały natomiast dekanaty w Rudzie, Warcie i Woliborzu. Taki stan utrzymał się do 1865 r.M

Dnia 31 XII 1866 r. wszedł w życie ukaz cara Aleksandra II narzucający nowy porządek administracyjny w Królestwie Polskim. W miejsce województw zostały ustanowione gubernie, których liczbę podwojono. Pod ogromną presją władz zaborczych nastąpiła w 1867 r. w całym Królestwie Polskim reorganizacja i redukcja sieci dekanalnej. W miejsce dotychczasowych operatywnych dekanatów, obejmujących od 8-18 parafii, tworzono wielkie i małooperatywne, liczące ponad 35 parafii okręgi dekanalne. Były one inwigilowane przez władzę rosyjską i prowadziły do zamierania życia religijnego i kościelnego.

Parafia Biała, choć leży blisko Wielunia, aż do 1867 r. należała do dekanatu wieruszowskiego. Przyczyną takiego stanu rzeczy zapewne był fakt, że królewska część Białej należała do starostwa bolesławieckiego. Od 1867 r. wraz z całym powiatem przyłączona została do dekanatu wieluńskiego. W roku 1870 dekanat wieluński obejmował 30 parafii i liczył 70 172 wiernych. Podobnie duży był dekanat częstochowski, do którego przynależało 20 parafii i 64 318 wiernych. Kolejnych zmian w strukturze dekanalnej z dniem 1 I 1917 r. dokonał biskup wrocławski Stanisław Zdzitowiecki.

Nowego podziału diecezji w Polsce dokonał papież Pius XI dnia 28 X 1925 r. wydając bullę erekcyjną „Vixdum Poloniae unitas”. Na jej mocy powstała diecezja częstochowska. W jej skład weszło 11 dekanatów z diecezji wrocławskiej, które obejmowały 126 parafii: dekanat bolesławiecki 10 parafii, brzeźnicki - 13, częstochowski - 12, gidelski - 12, gorzkowicki - 9, kłobucki - 15, mstowski - 6, praskowski - 10, radomszczański - 13, wieluński - 14, wieruszowski - 11. Z diecezji kieleckiej dołączone zostały cztery dekanaty: będziński z 18 parafiami, sączowski - 7, zawierciański - 15 i żarecki - 8.

Dekanat wieluński w chwili tworzenia diecezji częstochowskiej należał do jednego z większych, tak pod względem ilości parafii, wiernych, jak i obszaru. Było tam 14 parafii, 20 kapłanów oraz 60 016 wiernych. W skład dekanatu wchodziły następujące parafie: Biała Ostrzeszowska, Chotów, Czarnożyły, Kadłub, Konopnica, Krzyworzeka, Łyskornia, Mierzyce, Osjaków, Raczyn, Ruda, Wieluń i Wierzchlas.

W czasie II wojny światowej diecezja częstochowska została podzielona między Okręg Górnośląski, gdzie znalazło się 77 parafii, Generalną Gubernię - 62 parafie i Kraj Warty (Wartheland) - 62 parafie. Właśnie Kraj Warty był terenem największych prześladowań Kościoła. W Okręgu Warty znalazły się pełny dekanat bolesławiecki, praskowski, wieluński i wieruszowski oraz częściowo dekanaty brzeźnicki i gorzkowicki. W okręgu tym znajdowało się 86 księży, 2 męskie domy zakonne z 13 księżmi, 3 żeńskie domy zakonne z 24 siostrami.

Z ogólnej liczby 86 księży pracujących w Kraju Warty dnia 1 IX 1939 r., w latach 1942-1945 pozostało tylko dwóch . Zostały także pozamykane kościoły i kaplice.

W dniu 6 października 1941 r. zostali aresztowani księża Ziemi Wieluńskiej, którzy następnie przewiezieni zostali do Konstantynowa koło Łodzi, skąd 27 X 1941 r. przetransportowano ich koleją do Dachau, gdzie przybyli 30 X tego roku. W całym Kraju Warty pozostawiono tylko dwóch kapłanów w parafii Ruda. Jako jedyna parafia na tym terenie posiadała ona 260 000 wiernych .

Po zakończeniu II wojny światowej sieć parafialna i dekanalna została odtworzona. Biskup Teodor Kubina podzielił diecezję częstochowską na 22 dekanaty. Z dotychczasowego dużego dekanatu wieluńskiego zostały utworzone dwa mniejsze. W ten sposób powstały dekanaty wieluński I południowy i wieluński II północny. Parafia Biała wraz z Chotowem, Czarnożyłami, Kadłubem, Konopnicą, Krzyworzecą, Łyskornią, Mierzycami, Osjakowem, Raczynem, Rudlicami, Wieluniem i Wierzchlasem należała do dekanatu wieluńskiego I z siedzibą w Wieluniu .

2. POWSTANIE PARAFII

Przyjęcie chrztu przez Polskę pociągnęło za sobą budowę organizacji kościelnej. Zaczęły powstawać liczne kościoły. Pierwotnie tylko kościoły biskupie posiadały pełne kompetencje w zakresie życia religijnego .

Najwięcej w dziedzinie rozbudowy sieci parafialnej w Polsce zrobiono w związku z dogłębnym procesem chrystianizacji kraju, jak i wzmożoną akcją osadniczą. Ogólna sytuacja Kościoła w Polsce w drugiej połowie XI w. i pierwszej połowie XII w. sprzyjała takiej rozbudowie . Kościoły były fundowane przez panujących, możnowładców i dostojników kościelnych. Były one własnością swych założycieli, a duchowni byli im podlegli .

Początkowo parafie tworzone były w większych grodach. Następnie, gdy powstawała sieć kościołów wiejskich struktury parafii rozciągnęły się na coraz większy obszar. Większe parafie obejmowały od kilku do kilkunastu wiosek. Parafie jednowioskowe należały w tym czasie do wyjątku . Obok parafii polskich tworzone były także parafie niemieckie, które z czasem łączyły się. Każda nowo zakładana parafia otrzymywała akt erekcyjny oraz uposażenie dla proboszcza. Wiele parafii powstało w wieku XIII i obejmowały cały kraj. Na początku XIV w. budowa sieci parafialnej w Kościele polskim została ukończona .

Dla określenia wieku parafii bierze się pod uwagę wiele czynników, takich jak: dane archeologiczne, dane o istnieniu miejscowości, jej położeniu, jakości gleb, wezwania kościołów i ich patronat .

Na terenie Ziemi Wieluńskiej najwcześniej powstała parafia w Rudzie. O jej wczesnym pochodzeniu świadczy to, że już w XIII w. była siedzibą archidiaconatu rudzkiego, natomiast jej kościół parafialny był siedzibą kapituły kolegiackiej. Sam kościół miał być zbudowany pod koniec X w. „przez samego św. Wojciecha” .

Pierwszą wzmiankę o parafii w Białej odnotowano w roku 1430. Na dokumencie z tego roku wystąpił pleban Mateusz. Obok sołtysa, jest on świadkiem sprzedaży, 19 XI 1430 r. przez Lutolda z Białej i Janusza z Wiktorowa, karczmy we wsi Biała, Stanisławowi. W Białej znajdował się z dawna kościół parafialny pod wezwaniem św. Piotra Apostoła w Okowach. Wspomniany też jest pleban Jan w roku 1459 i 1460. Jeżeli jednak weźmie się pod uwagę, że wieś Biała istniała co najmniej w 1268 r. i była wsią na tyle bogatą, że przyjęły ją w zamian za Mieleszyn cysterki z Ołoboku oraz fakt, że organizacja sieci parafialnej była całkowicie zakończona w XIV w., to można przyjąć, że kościół i parafia istniały o wiele wcześniej. Ks. Walenty Patykiewicz przesuwa powstanie parafii na drugą połowę XIII w., kiedy to powstały w Ziemi Wieluńskiej 33 parafie.

W najstarszym pełnym spisie parafii archidiecezji wieluńskiego z 1499 r. Biała została zapisana wśród 45 podanych miejscowości. Bardzo ważnym dokumentem, ukazującym życie parafii w XIV w., jest sprawozdanie z wizytacji z 1522 r. zawarte w Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej Jana Łaskiego. W dokumencie tym zawarte zostały opisy kościołów znajdujących się na terenie parafii i ich wyposażenie. Odnotowane zostały też posiadłości i uposażenia proboszcza.

W Liber beneficiorum odnotowana została też parafia Biała. Należały wówczas do niej: Biała, Wiktorów i Brzoza.

Podczas wizytacji J. Łaskiego w archidiecezji wieluńskiej było 74 duchownych, w tym 30 proboszczów poza Wieluniem. Jednym z nich był proboszcz parafii Biała – ks. Stanisław z Dzbanków. Wizytator podał także informacje dotyczące prawa prezentacji proboszczów w archidiecezji wieluńskiej. Prawo takie przysługiwało w zależności od własności miejscowości: królowi, świeckim, arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, kapitulnie gnieźnieńskiej, prepozytowi kolegiaty wieluńskiej oraz zakonowi. W archidiecezji wieluńskiej świeccy prezentowali w 24 parafiach, król 7, arcybiskup 2, klasztory w 3, prepozyt wieluński w jednej.

Prawo prezentacji proboszcza w Białej posiadali król i miejscowy dziedzic.

Ziemia Wieluńska nie została ominięta w XVI w. przez różne prądy innowiercze. Było tutaj szereg miejscowości, których właściciele porzucili wiarę katolicką. Z Reformacją związane były: Danków, Parzymiechy, Parcice, Wieruszów, Ruda i Cieszęcin k. Wieruszowa. Poza luteraniskim Cieszęcinem były to zbory kalwińskie. Najdłużej utrzymał się zbor kalwiński w Parcicach niedaleko Białej. Założony był przez rodzinę Kochlewskich, która też ufundowała tam kościół kalwiński. Zbor ten przetrwał do końca XVIII w.

Również w parafii Biała mieszkali innowiercy. Kalwinem był Wojciech Wierusz Bielski z rodziną. Po wojnie ze Szwedami, którzy utożsamiani byli z protestantyzmem liczba innowierców spadła. Katolicy zniechęcili się do nich za okazywaną przez nich pomoc Szwedom. W 1720 r. było w archidiecezji wieluńskiej: 11 rodzin kalwińskich i 8 rodzin luteraniskich. W 1753 r. już 5 rodzin kalwińskich, 9 prostych ludzi, luteran 5 rodzin i 22 osoby, czyli około 45 osób. W 1790 r. na 40 000 ludzi, 3000 stanowili protestanci i żydzi.

W Białej nie było rodzin luterańskich. Byli natomiast kalwini. W 1720 r. był to Krzysztof Bielski z synami i córkami, Stanisław Niskowski oraz Jan Trepka we wsi Brzoza w parafii Biała. W roku 1753 podobno byli tylko kalwini. Byli to Bogusław, Kacper i Stanisław Koseccy . Również na początku XX wieku w Białej mieszkały dwie rodziny protestanckie .

W Białej mieszkały także rodziny żydowskie. Odnotowani zostali w 1744 r. . W czasie wizytacji w 1753 r. czterech żydów zamieszkiwało w karczmie, chodzili oni na swoje nabożeństwa do szkoły w Łagiewnikach . Mieszkali oni również znacznie później. W okresie międzywojennym w parafii przebywały jeszcze dwie rodziny wyznania mojżeszowego .

Parafia Biała pod względem liczebności mieszkańców była porównywalna z innymi parafiami Ziemi Wieluńskiej. W roku 1753 do spowiedzi przystąpiło 344 osoby. Można przyjąć, że było to 2/3 mieszkańców, więc wszystkich mogło być około 516 osób . Liczba ta wyraźnie wzrosła do 1829 r. Było wówczas 1127 osób . Inne liczby zapisano w „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego”. Według autorów „w 1827 r. było tu 99 domów i 781 mieszkańców” . Duża różnica może wynikać z tego, że pierwsze dane odnoszą się do całej parafii Biała, a więc także Brzozy i Wiktorowa, natomiast druga ogranicza się tylko do miejscowości Biała. Kolejną liczbę ludności odnotowano w 1856 r. Do parafii należało 1300 osób , a w roku 1880 „parafia Biała dekanatu wieluńskiego ma 1330 dusz” . Przez następne 30 lat nastąpił duży przyrost ludności. W roku 1912 liczba mieszkańców wynosiła 2100 . Do diecezji częstochowskiej parafia Biała została włączona z 2500 wiernych . Przed wybuchem II wojny światowej do parafii należało 2460 wiernych .

Parafia Biała, na mocy bulli papieża Piusa XI „Vixdum Poloniae Unitas”, od 25 X 1925 r. znalazła się w diecezji częstochowskiej, w dekanacie wieluńskim . Proboszczem parafii był ksiądz Andrzej Muchański inkardynowany z diecezji wrocławskiej .

Czas drugiej wojny światowej był dla parafii Biała, podobnie jak całej Ziemi Wieluńskiej wchodzącej w skład Okręgu Kraju Warty (Wartheland), czasem bardzo trudnym. Dnia 6 X 1941 r. Niemcy aresztowali wszystkich kapłanów z tego obszaru. Wśród nich także ks. proboszcza A. Muchańskiego. Od tego dnia aż do roku 1945 parafia nie była obsadzona. Najbliższym i jedynym czynnym w Ziemi Wieluńskiej kościołem był oddalony około 15 km kościół w Rudzie .

Po zakończeniu hitlerowskiej okupacji stan liczebny parafii w dniu 10 I 1946 r. wynosił 2393 wiernych.

Pierwszym proboszczem w Białej po zakończeniu działań wojennych był ks. Czesław Muszkiet. Pełnił tę funkcję do roku 1963. Kolejnymi proboszczami byli: ks. Stanisław Buchalski w latach 1963-65, ks. Eugeniusz de Ville w latach 1965-66, ks. Stanisław Łyp w latach 1966-76, a od 1976 r. funkcje ta została powierzona ks. Edmundowi Malatyńskiemu .

Parafia Biała od początku swojego istnienia należała do archidiakonatu wieluńskiego. Czas jej powstania przypadający na II połowę XIII w. był podobny jak większości parafii tego rejonu. Parafia w Białej należała do większych w Ziemi

Wieluńskiej, w skład parafii wchodziły trzy wioski: Biała, Brzoza i Wiktorów. W ciągu wieków nie zmieniał się zasięg terytorialny parafii i obejmował wymienione wioski.

Na terenie parafii znajdowały się dwa drewniane kościoły: parafialny w Białej i filialny w Wiktorowie. Wokół nich koncentrowało się życie religijne wiernych.

Najtrudniejszym okresem w dziejach parafii był czas II wojny światowej, kiedy to aresztowano proboszcza ks. A. Muchańskiego, a kościoły zamieniono na magazyny.